

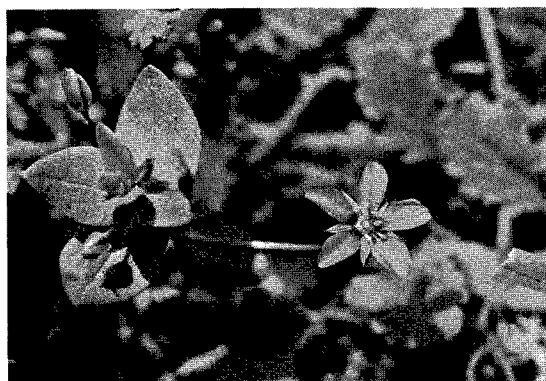
Weggedrukt in het stoppelveld

door E. Werner

Het heeft een bijzondere charme om over de afgemaaide graanvelden te wandelen. De stoppels ritselen onder je voeten. Het bos lijkt blauw, ver tegen 't grijs. Patrijzen vliegen met luidruchtige vleugelslagen op. Golvende vluchten Putters foerageren hier en daar met andere vinken. En dan plotseling ontdekken we dat hier dwergachtige, diep weggedoken en bescheiden planten nog eens een klein en heimelijk bloemfestijn vieren. Niet veel hoger dan de gelende stoppels verheffen ze zich. Ze hebben nu licht, lucht en levensruimte en gebruiken de korte spanne tijds om vlug nog te bloeien en vrucht te zetten. We herkennen naast een gedrongen polletje bloeiend Straatgras (*Poa annua*) de steenrode bloempjes van Gewoon guichelheil (*Anagallis arvensis*), elk blad heeft een fraaie doorschijnende cellenrij aan de rand (loep), de sierlijke witte sterretjes van de onverwoestbare Vogelmuur (*Stellaria media*) – de zaden zonder of met zeer korte kiemrust, en de bossig-warrige Stijve ogentroost (*Euphrasia officinalis*), bloemen wit, soms ietwat rood- of blauwachtig. Over dit eenjarige Helmkruid vertelde Hugo Suringar, in zijn zakflora, al zo'n dikke eeuw terug 'deze soort wisselt zeer af in grootte'. Wat later schrijft de bekende flora van Thijssen (21e druk): bij dit geslacht vertonen de soorten seizoensdimorfie: ze zijn a.h.w. gesplitst in een weinig vertakte voorjaarssoort, en een meestal sterk vertakte, die later bloeit'.

Onder de kleine stoppelveldplanten ontdekken we verder het zeer algemene Herderstasje (*Capsella bursa-pastoris*), met op elk blad aanliggende 3-4-stralige sterharen (loep, het blad nauwkeurig bezien met opvallend licht), de ronde rode stengeltjes van de witbloemige Grondster (*Illecebrum verticillatum*), en de Veld-ereprijs (*Veronica arvensis*), bloemkroon van binnen donker-, van buiten lichtblauw, iets gelijnd. Bij het waarnemen van kleuren en vooral vormen hebben wij de neiging kleine asymmetrieën over het hoofd te zien, we idealiseren een vorm. De contour, die figuur en achtergrond scheidt, lijkt daarbij te behoren tot de figuur.

We lopen verder. Aan de randen van 't veld klimt

Gewoon guichelheil (foto R. Wellner)

en kruipt een acrobaat: met zijn lenige stengels hijst de Akkerwinde (*Convolvulus arvensis*) zich een weinig langs de stengels omhoog, waardoor de zacht gekleurde trechterbloemen nog beter opvallen. Uiteraard ontbreekt ook het Driekleurig viooltje (*Viola tricolor*) niet bij dit laatste bloemenfeest, bloemkroon meer of minder violet waarbij geel of geelwit en telkens 3 bladeren bijeen: een gewoon blad en een steunblad aan elke zijde en deze steunbladeren met meest gewimperde slippen aan het basale deel. De zaden van het Driekleurig viooltje springen bijna altijd in de morgenuren uit klemmende bootvormige vruchtschalen weg en zijn nog kiemkrachtig nadat ze het darmkanaal van herkauwers gepasseerd zijn. Een andere in 't oog vallende dwergbloem, geel, samengesteldbloemig, is Klein kruiskruid (*Senecio vulgaris*), de zich ontwikkelende bladeren hebben aan hun achterzijde een fijne spinnwebbehang (zonder loep te zien). Een opmerkelijk verschijnsel is dat Senecio-kiemplantjes vaak vergroeide zaadlobben blijken te hebben, pseudo-eenzaadlobbig te zijn. 'Tweezaadlobbigen met één zaadlob, zijn een mogelijke aanduiding, kunnen een gids zijn bij overwegingen, hoe lang geleden de wegen, misschien is het beter te zeggen, de kruispunten in het wegennet der evolutie, gesitueerd waren', aldus Prof. De Wit in zijn boek De Wereld der Planten deel I.

De bonte schaar van deze dappere plantjes (volutig is de reeks vanzelfsprekend niet) is onder de laatste nog warme stralen van de zon tot bloei gekomen. Zij biedt veel voedselzoekende zweefvliegen, vlinders en bijen een rustplaats tot de vorst ze doodt of ze ondergeploegd worden.

Adres van de schrijver:

15 x
bladfragment
van Herderstasje

